

ВІДГУК
офіційного опонента на дисертацію
Іванюти Наталі Валеріївни на тему
**«Функції господарського процесуального права: теоретико-
практичні аспекти»,**
подану на здобуття наукового ступеня доктора юридичних наук
за спеціальністю 12.00.04 - господарське право,
господарсько-процесуальне право

Актуальність обраної теми. Підґрунтям реформування, удосконалення та застосування господарського процесуального законодавства, як і будь якої іншої галузі, мають слугувати поглиблені дослідження теоретичних та практичних аспектів судового захисту осіб, які мають право на звернення до господарського суду за захистом своїх порушених, невизнаних або оспорюваних прав та законних інтересів у справах, віднесених законом до юрисдикції господарського суду.

В сучасне господарське процесуальне законодавство України введено низку нових вихідних норм (норм-принципів про завдання та основні засади господарського судочинства, верховенство права та джерела права, що застосовуються судом, пропорційність у господарському судочинстві, неприпустимість зловживання процесуальними правами), правових інститутів (наказне провадження, показання свідків, електронні докази, заходи процесуального примусу, заяви з процесуальних питань, врегулювання спору за участю судді) та окремих процесуальних норм. Традиційні процесуальні норми та інститути (зокрема, право на звернення до господарського суду, юрисдикція господарських судів, мирова угода, касаційне провадження, забезпечення позову, позовне провадження) зазнали змістовних змін. Ускладнення суспільних відносин, які виступають об'єктом господарського процесуального права, впровадження концепції судового захисту на засадах справедливості зумовлюють необхідність розробки сучасного вчення про його функції як одну з основних категорій. В сучасній господарсько–процесуальній

доктрині немає єдиного погляду на сутність функцій, їх види та правові засоби реалізації. Більше того, вони і не були предметом спеціального наукового дослідження, що обумовлює своєчасність, актуальність та новизну теми, обраної Іванютою Н.В.

Актуальність теми підтверджується також тим, що робота виконана відповідно до плану науково-дослідної роботи Інституту економіко-правових досліджень НАН України у межах теми: «Модернізація господарського законодавства як передумова сталого розвитку України» (ДР № 0117U002308), у якій дисертантка брала участь як співвиконавець і досліджувала функції господарського процесуального права, засоби їх реалізації, що дозволило обґрунтувати теоретичні положення, узагальнення та пропозиції щодо вдосконалення законодавства.

Новизна результатів наукового дослідження полягає в тому, що вперше в українській науці господарського процесуального права на основі комплексного дослідження його функцій обґрунтовано нові теоретичні положення і запропоновано концептуальні засади удосконалення господарсько-процесуального законодавства та практики його застосування.

Аналіз наукових джерел, законодавчих актів України та інших країн, правозастосовної судової практики, практики Європейського суду з прав людини дозволили сформулювати та обґрунтувати крізь призму оновленого господарського процесуального законодавства низку положень, які є важливими для науки господарського процесуального права у контексті завдань господарського судочинства та втілення його основних принципів на засадах верховенства права.

Серед положень, що містять елементи наукової новизни різного рівня і являють теоретичний інтерес, можна виокремити розроблені дисертанткою визначення понять функцій господарського процесуального права – регулятивної, охоронної, інформаційної, політичної, економічної та виховної (с. 251 – 256) та обґрунтовані характеристики цих функцій. Зокрема, важливим

є визнання економічної функції як напряду впливу на суспільні відносини щодо зміцнення соціально-економічних зв'язків у сфері господарювання за наслідками вирішення господарських спорів, забезпечення стабільності господарської діяльності, демонстрацію деструктивності господарських конфліктів (с. 256).

Можна відзначити прагнення дисертантки дослідити охоронну функцію господарського процесуального права як самостійну (разом із регулятивною вона визнає їх основними) та виокремлення у складі охоронної функції системи підфункцій: юридичної відповідальності, забезпечення господарського судочинства, процесуального примусу з визначенням їх структурних елементів.

Так щодо підфункції юридичної відповідальності авторка обґрунтовує, що: 1) об'єктами підфункції юридичної відповідальності є процесуальний порядок отримання доказів, розгляду та вирішення господарського спору, авторитет суду, забезпечення виконання процесуальних обов'язків; 2) суб'єктами є позивач, відповідач, свідки, експерти, перекладачі, адвокати, прокурори; 3) формальними підставами є норми ГПК України, КК України та КУпАП; 4) фактичною підставою є правопорушення або злочин, які посягають в цілому на нормальне здійснення правосуддя та суб'єктивну сторону інтересів судової влади зокрема (с. 253-254).

Підфункція забезпечення господарського судочинства характеризується наступним: 1) об'єктами підфункції забезпечення господарського судочинства є якість судового доказування, результативність діяльності суду, суб'єктивна сторона інтересів учасників розгляду справи; 2) суб'єктами є учасники справи (на практиці – позивач, відповідач, треті особи із самостійними вимогами); 3) формальними підставами є норми ГПК України; 4) фактичною підставою є ймовірність недобросовісної поведінки особи, в результаті якої можуть виникнути ускладнення чи унеможливлення

мети судочинства; 5) особливим способом втілення є встановлення спеціальних режимів забезпечення судочинства (с. 254).

Стосовно підфункції процесуального примусу визначено, що: 1) об'єктами є правопорядок в судовому засіданні; 2) суб'єктами є учасники справи та інші особи, присутні в приміщенні суду загалом чи у приміщенні, де відбувається судове засідання; 3) формальними підставами є норми ГПК України; 4) фактичною підставою є недотримання правил судочинства щодо виконання процесуальних обов'язків, зловживання процесуальними правами, порушення судової дисципліни; 5) особливим способом втілення є стимулювання до добросовісної процесуальної поведінки та запобігання порушенням судового порядку (с. 254).

Комплексне дослідження функцій господарського процесуального права дозволило дисертантці визначити пріоритетні напрями його удосконалення: встановлення меж доцільності уніфікації процесуального законодавства зі збереженням характерної юридичної індивідуальності ГПП щодо правил та процедур господарського судочинства; концентрація на пріоритетності інтересів суб'єктів господарювання як складової сприятливого бізнес-клімату в країні в контексті забезпечення спеціального юридичного оформлення порядку вирішення господарських спорів; повернення до оперативного і неформалізованого вирішення господарських спорів; відмови від нетипових для господарсько-процесуальної сфери правових інститутів як потенційної небезпеки порушення основних принципів та завдань господарського судочинства; збереження та посилення предметної деконцентрації судових спорів та судової господарської спеціалізації; забезпечення предметної компетентності судді при розгляді господарських спорів; зміна нормативів (юридичного та етичного характеру) професійної діяльності суддів господарських судів, адвокатів, експертів, прокурорів; удосконалення техніко-юридичного інструментарію правотворчої та правозастосовної діяльності, у тому числі стосовно відмови від низки

оціночних критеріїв у діяльності господарського суду¹; впровадження моніторингу якості процесуальних норм та їх застосування; створення умов подальшої інформатизації господарського судочинства; удосконалення якості складання та оформлення процесуальних документів; оптимізація охоронних режимів господарського судочинства; посилення процесів правового виховання з боку органів державної влади, Верховного Суду, господарських судів, закладів освіти та суспільства; підготовка пропозицій щодо внесення змін до Конституції України, ГПК України, КК, КУпАП, Закону України «Про судоустрій і статус суддів» тощо (с. 437).

Являють теоретичний та практичний інтерес положення дисертації щодо реалізації функцій господарського процесуального права в правотворчості, до якої включається як нормотворчість, так і судова правотворчість. Правотворчість при цьому визнається загальним поняттям відносно нормотворчості, вона впливає на зміст нормотворчості в частині його соціального наповнювання та дії соціальних регуляторів, може здійснюватися в матеріально-правовій та процесуально-правовій площині, її соціальною основою є норми моралі, етики, звичаї ділового обороту, корпоративні норми, релігійні норми, положення правочинів та договорів (с. 318). На цьому теоретичному підґрунті запропоновано посилити роль Верховного Суду у правотворчій діяльності, надавши йому право законодавчої ініціативи з наступних питань: а) судоустрою; б) судочинства; в) окремих питань, які знаходяться поза межами діяльності судів (питання досудового вирішення спорів, виконання судових актів тощо) (с. 318).

Заслуговує на увагу положення про юридично-технічний рівень Господарського процесуального кодексу України (далі – ГПК) і висновки щодо: 1) посилення мотиваційного забезпечення процесуального законодавства, в тому числі шляхом виокремлення в структурі ГПК України преамбули, в яку включити положення щодо мети та завдання господарського

¹ Хоча здійснення судочинства на засадах справедливості та верховенства права неможливе без застосування оціночних понять в процесуальних нормах.

судочинства; 2) доопрацювання технічного оформлення відсильних процесуальних норм, зокрема щодо кримінальної та адміністративної відповідальності, з метою відповідності принципу визначеності та ясності закону; 3) виключення інституту свідків з ГПК України як дефекту застосування юридично-технічного інструментарію (с. 319).

Одним із засобів реалізації функцій господарського процесуального права в дисертації визначено судовий моніторинг як вид діяльності Верховного Суду щодо аналізу правової інформації на предмет якості реалізації права на судовий захист у господарських судах, шляхом виявлення: дисбалансу приватних, державних, суспільних інтересів; колізій, прогалин, неузгодженості, протиріч, термінологічних дефектів матеріального та процесуального права, які застосовуються при розгляді та вирішенні господарських спорів та інших правових питань господарської юрисдикції. Заслужують на увагу розроблений в дисертації алгоритм здійснення судового моніторингу: визначення мети моніторингу; визначення спеціального об'єкту та предмету моніторингу; акумуляція нормативної бази, реєстру судових рішень, даних судової статистики, загальної правової інформації, матеріалів соціологічних опитувань, наукових висновків та пропозицій; розробка плану моніторингу; здійснення моніторингу за допомогою необхідних методик та засобів; оформлення результатів моніторингу; розробка відповідних висновків щодо наявної необхідності внесення змін до матеріального чи процесуального законодавства, скасування чи прийняття нових нормативних положень, коригування судової практики (с. 321).

З огляду на новели господарського процесуального законодавства теоретично та практично корисними є розроблені дисертанткою визначення спрощеного позовного провадження та наказного провадження як результатів диференціації господарської процесуальної форми (с. 369-370).

Заслужують на підтримку сформульовані в дисертації положення щодо реалізації функцій господарського процесуального права за межами господарського судочинства, в тому числі поняття:

процесуальної та інформаційної культури як різновидів правової культури учасників господарського судочинства, інформатизації як засобів реалізації функцій господарського процесуального права (с. 434-436);

досудового врегулювання господарських спорів як звичаєвого виду позасудового захисту прав та вирішення господарських спорів, який спрямований на: своєчасне відновлення порушених прав та захист законних інтересів підприємства; оперативне виявлення причин, умов, шляхів вирішення господарського конфлікту; попередження руйнування стабільності та системності господарської діяльності та господарських зв'язків; спрощене відновлення господарської дисципліни; уникнення додаткових затрат контрагентами (зокрема, судових витрат) (с. 434);

ознаки дії функцій ГПП щодо третейського захисту як прогресивного інституту позасудового державного захисту прав, якщо: а) обмежується певною групою правовідносин таких як оскарження третейських судів та видача наказів на примусове виконання рішень третейських судів; б) проявляється як додатковий охоронний механізм захисту прав та інтересів, який реалізуються господарськими судами в межах своїх повноважень; в) проявляється у збереженні балансу існуючих додаткових державних гарантій захисту прав у господарському судочинстві та принципу альтернативності вирішення спорів, які виникають з господарських правовідносин, крім випадків, передбачених законодавством; г) функціонально активізується тільки з ініціативою управнених осіб у випадках, визначених процесуальним законом (с. 434).

В роботі містяться й інші положення різного рівня наукової новизни, які свідчать про вагомий внесок дисертантки в розробку сучасної теорії господарського процесуального права.

Обґрунтованість і достовірність результатів дослідження. Усі сформульовані в дисертації теоретичні положення, висновки, пропозиції і рекомендації обґрунтовано на основі власних досліджень дисертантки і базуються на глибокому аналізі законодавства, наукової літератури з тематики дослідження, практики Європейського Суду з прав людини та правозастосовної практики господарських судів.

Основні результати дослідження викладено у 59 наукових працях, з яких: 1 особиста монографія; 20 статей у наукових фахових виданнях, включених до міжнародних наукометричних баз; 4 статті у наукових фахових виданнях України; 4 статті у наукових періодичних виданнях інших держав; 29 публікацій за матеріалами науково-практичних конференцій та 1 публікація в іншому виданні.

Теоретичне та практичне значення результатів дослідження. Розроблені дисертанткою наукові положення, що містять наукову новизну, є важливими як з точки зору теорії господарсько-процесуальної науки, так і з точки зору їх практичного застосування.

Висновки та пропозиції, що містяться в дисертації, можуть бути використані у подальших наукових дослідженнях; при підготовці нових та внесенні змін до чинних актів законодавства щодо судоустрою та судочинства, а також у практиці реалізації такого законодавства; при підготовці науково-практичних видань, підручників, навчальних посібників і методичних рекомендацій для науковців, юристів-практиків, викладачів, аспірантів і студентів вищих навчальних закладів та наукових установ з юридичних спеціальностей.

Положення дисертації використовуються у навчальному процесі при викладанні дисциплін «Теорія держави та права», «Господарське процесуальне право», «Господарське право» (акт №22/нд від 02.05.2018 р.), а також враховуються у наукових дослідженнях Донецького юридичного інституту МВС України (акт № 21/нд від 04.05.2018 р.). Використання

результатів дослідження в практичній діяльності та правозастосовній діяльності також підтверджується наявними в дисертації довідками.

Зауваження за змістом дисертації. Проведене Іванютою Н.В. дослідження загалом відрізняється ґрунтовністю та аргументованістю, про що свідчить, зокрема, значна кількість опрацьованих наукових джерел. Разом з тим деякі теоретичні висновки є спірними і мають стати предметом наукової дискусії.

Так, уявляється необхідним уточнення авторського визначення функцій господарського процесуального права як напрямів впливу господарських процесуальних норм на суспільні відносини щодо вирішення господарських спорів та інших правових питань для забезпечення *правового результату* при здійсненні справедливого судового захисту порушених, невизнаних або оспорюваних прав і охоронюваних законом інтересів суб'єктів господарювання, держави, фізичних осіб (с. 122, с. 3 автореф.). Оскільки дисертантка наголошує на необхідності формування нових підходів до розуміння функцій господарського процесуального права, отже, і до їх визначення, потребує уточнення необхідність включення до авторського поняття функцій терміну «правовий результат» як їх мети. В низці статей ГПК термін «результат» вживається для позначення наслідку вчинення певних послідовних дій (результат розгляду справи, результат автоматичного розподілу, результат ухвалення судового рішення тощо), тобто для цілей конкретної норми та в контексті її змісту. З авторського визначення випливає, що справедливий судовий захист з мети перетворився на засіб, що, на наш погляд, не тільки не відповідає змісту закону (ч. 1 ст. 2 ГПК), але й концептуально навряд чи вірно.

В роботі досліджено і надано характеристику регулятивній, охоронній, виховній, інформаційній, соціальній, політичній, економічній та виховній функціям господарського процесуального права, сформульовані відповідні поняття (с. 440-441, с. 21-22 автореф.). Але авторським визначенням поняття

функцій не охоплюються зазначені функції господарського процесуального права, принаймні не всі вони пов'язані винятково із судовим *захистом* в точному сенсі.

Останнім часом непоодинокими є зазначення в наукових роботах, в тому числі і з спеціальності 12.00.04, про використання авторами синергетики як методу правових досліджень. Не є винятком і робота Н.В. Іванюти, що змушує зупинитися на цьому детальніше. Як зазначає дисертантка, нею «з позицій діалектики та синергетики проведено аналіз зв'язків між функціями, системою, методами, принципами ГПП, що дало змогу отримати більш цілісне уявлення про процесуальну галузь як у площині суспільної значущості, так і виключно в сенсі її юридичного сприйняття» (с. 43, с. 2 автореф.). Не зосереджуючись на можливостях діалектики як способу пізнання правових явищ (з її законами єдності та боротьби суперечностей, переходу кількісних явищ у якісні, заперечення заперечення), в тому числі пізнання функцій господарського процесуального права, зупинимось коротко на застосуванні в роботі синергетики як методу та одержаних завдяки йому теоретичним висновкам.

Так, в роботі стверджується, що з позиції *синергетики* обґрунтовано перебування функцій господарського процесуального права з системою, методами, принципами галузі у відносинах реляційності, субординації, взаємовпливу та взаємодії (с. 438, с. 3 автореф.). В роботі не розкрито значення терміну «реляційність», але, враховуючи його етимологію, можна припустити, що йдеться про зв'язки, залежність, пов'язаність. З позицій функціонального та системного підходів це твердження загалом не викликає заперечень. Загалом ідея про те, що властивості будь-якої системи (в тому числі певного правового інституту, підгалузі, галузі) як структурованої і упорядкованої сукупності елементів (норм) не вичерпується особливостями елементів, що складають його, а виявляються, насамперед, в характері зв'язків та відносин між цими елементами, давно відома і є ключовою для системного

підходу.

Але цей висновок не можна визнати таким, що обґрунтований завдяки застосуванню синергетики як міждисциплінарного підходу і як альтернативи діалектиці. Синергетика, що ґрунтується на розрізненні відкритих та закритих систем, дозволяє зрозуміти формування та зміну складних відкритих систем як процеси *самоорганізації та спонтанного утворення порядку* («порядку з хаосу»), який (порядок) *лише частково* детермінований цілеспрямованим управлінським впливом (в нашому випадку – нормативним). Синергетика як метод дозволяє по-новому поглянути, насамперед, на ті галузі права, які прийнято називати регулятивними (в тому числі і господарське право, реалізацію норм якого повинні, як зазначає дисертантка, опосередковувати норми господарського процесуального права – с. 71). Наприклад, з позицій синергетики можна довести положення про те, що соціально-необхідний рівень упорядкованості господарських відносин практично неможливо досягти лише за допомогою їх нормативно-правового (законодавчого) регулювання: відносинах важливу роль в цих виконує самоорганізація суб'єктів господарювання. Оскільки дисертантка під господарським процесуальним правом розуміє систему юридичних норм (с. 71), то залишається відкритим питання про можливість досягнення цілей господарського процесуального права шляхом саме самоорганізації учасників господарських процесуальних відносин (саме самоорганізації, а не диспозитивності нормативного регулювання, яка приховує в собі імперативне).

Окремі наукові висновки, сформульовані в роботі, в принципі неможливо верифікувати в синергетичному аспекті. Так, авторка зазначає, що інтеграцію регулятивної, охоронної, виховної та інших функції господарського процесуального права у практичну процесуальну площину, насамперед, виступають саме методи господарського процесуального права [розділ 5 роботи присвячений реалізації цих функцій за межами

господарського судочинства, не в процесуальній площині, тобто питання методу тут залишається відкритим, - О.Б.]. Вони забезпечують «виконуваність» правового впливу щодо процесуальної поведінки, правил, відповідальності тощо (с. 82). Але, з позицій синергетики з її принципами нерівновагомості, нестабільності, нелінійності, цей висновок виявляється помилковим: методи господарського процесуального права (в роботі визначено, що «здебільшого в господарському процесуальному праві домінують імперативні способи впливу на процесуальну поведінку учасників господарського судочинства з вкрапленням диспозитивних елементів» - с. 86-87), які обираються законодавцем, не можуть «гарантувати» цей правовий вплив і лінійність зв'язків між нормою (правовою моделлю) і конкретною поведінкою учасника судового процесу, яка б точно відповідала цій моделі. Про це свідчить практика і професійний досвід кожного юриста. Тому, підсумовуючи, зазначимо, що метод синергетики в дослідженнях господарського процесуального права ще очікує на своє застосування, в цій же роботі дисертантці його використати не вдалося.

Загалом положення дисертації про зв'язки функцій із системою, методами та принципами господарського процесуального права являють науковий інтерес і водночас є найбільш дискусійними.

Зокрема, авторка доходить висновків (с. 122) про те, що:

- функції ГПП є *первинними* у зв'язках між системою, методами, принципами з врахуванням їх об'єктивності та гнучкості в умовах трансформації суспільних відносин;

- між системою та функціями ГПП існують відносини *субординації*, в яких функції виконують орієнтовну роль.

Що таке об'єктивність функцій та їх гнучкість? Якщо функції є напрямками впливу, то: 1) в чому полягає зазначена первинність у зв'язках, 2) як можна встановити відносини субординації між поняттями, які у формально-логічному сенсі сумісними не є?

Деякою мірою пояснення можна знайти в роботі: «формування системи ГПП може здійснюватися за такою послідовністю: а) окреслення та визначення мети, яку повинна виконувати система ГПП....; б) визначення функцій, які спроможні забезпечити досягнення даної мети; в) побудова системи та структури ГПП, яка, у свою чергу, зумовлює реалізацію сукупності функцій» (с. 80). Тобто, функції, за цією логікою, з'являються до прийняття відповідних норм, хоча функції без норм права (до них) існувати не можуть. Тоді, в порядку наукової дискусії можна стверджувати, що первинною в побудові системи господарського процесуального права повинна визнаватися мета відповідної галузі, яка свідомо формулюється суб'єктом нормотворення («целеполагание») на підґрунті домінуючої в суспільстві політико-правової ідеї (див., наприклад, Стратегію реформування судоустрою, судочинства та суміжних правових інститутів на 2015-2020 роки, схвалену Указом Президента України від 20 травня 2015 року № 276/2015). Так, метою сучасної судової реформи є утвердження такого правопорядку, який ґрунтується на високому рівні правової культури в суспільстві, діяльності всіх суб'єктів суспільних відносин на засадах верховенства права та захисту прав і свобод людини, а в разі їх порушення - справедливого їх відновлення в розумні строки (Розділ 1. Загальні положення). В кінцевому підсумку, первинною виявляється норма частини 1 статті 8 Конституції України «В Україні визнається і діє принцип верховенства права».

Спірним уявляється позиція авторки в тому, що «на відміну від функцій, які за своєю типологією є незмінними [як це порівняти з їх гнучкістю? - О.Б.]... методи ГПП за своєю суттю не є постійною категорією, а під впливом суб'єктивних (зокрема, законотворчих процесів, правової позиції Верховного Суду) чинників втрачають певну стабільність. Така ознака методів ГПП, як «змінність» є допустимою, а подекуди – необхідною в прагненні забезпечення учасникам господарського судочинства права на справедливий суд» (с. 82, 87). Як зазначено в авторефераті, в роботі сформульовано теоретичні висновки, що висвітлюють окремі аспекти змісту функцій ГПП у

контексті *новелізації* господарського процесуального законодавства (с. 21). Незрозуміло, як в сучасних умовах не просто новелізації, а реформування процесуального законодавства, функції залишаються незмінними, а методи – нестабільними. Яку роль за такого погляду відіграє метод відповідної галузі для визначення її місця в системі права? Чи, можливо, метод як такий вже вичерпав свої можливості для побудови системи права, і на зміну йому повинні прийти функції права?

В роботі запропоновано розрізнити основні типологічні групи функцій (владно-юридичні та соціальні) та види функцій господарського процесуального права за різними критеріями (сферою впливу, традиційністю, тривалістю дії, межами дії, змістом права, важливості відносно мети господарського процесуального права) (с.141, 252). Слід пояснити практичне значення такої типології та класифікації, оскільки всі досліджені в роботі функції називаються авторкою основними і не розглядаються в контексті цих типології та класифікації.

Загальний висновок по дисертації.

Дисертація Іванюти Н.В. є завершеною науковою працею, що виконана на належному науково-теоретичному рівні, та заслуговує на високу оцінку.

Дисертація містить нові наукові положення та обґрунтовані результати, що розв'язують важливу наукову проблему - розробку цілісної теорії функцій господарського процесуального права, яка є істотним внеском в науку господарського процесуального права, і яка може слугувати підґрунтям забезпечення виконання завдань господарського судочинства та втілення його основних принципів на засадах верховенства права.

Зміст автореферату дисертації є ідентичним основним положенням, сформульованим в дисертації.

Оформлення дисертації та її автореферату відповідає вимогам, встановленим МОН України. Публікації в достатній кількості вміщено у виданнях, визначених МОН України для оприлюднення положень дисертацій.

Дисертаційна робота Іванюти Н.В. відповідає спеціальності 12.00.04 – господарське право; господарсько-процесуальне право. Наукові положення і результати, які виносилися на захист у кандидатській дисертації Іванюти Н.В. «Забезпечення позову в господарському судочинстві» (2012 р.) за спеціальністю 12.00.04 – господарське право; господарсько-процесуальне право, на захист у її докторській дисертації «Функції господарського процесуального права: теоретико-практичні аспекти» не виносяться.

Викладене вище дозволяє зробити висновок, що за своїм змістом та науковою новизною докторська дисертація Іванюти Н. В. «Функції господарського процесуального права: теоретико-практичні аспекти» відповідає вимогам пунктів 9, 10 Порядку присудження наукових ступенів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 року № 567, а її авторка – Іванюта Наталя Валеріївна заслуговує на присудження їй наукового ступеня доктора юридичних наук за спеціальністю 12.00.04 – господарське право; господарсько-процесуальне право.

Офіційний опонент:

доктор юридичних наук, професор,
завідувач відділу правового забезпечення
ринкової економіки Науково-дослідного інституту
приватного права і підприємництва
імені академіка Ф. Г. Бурчака
Національної академії правових наук

О. А. Беляневич

Підпис Беляневич О. А. надано
завідувач відділу захисту кандидатів
д-р Володимир Роговий-Смаг